

Кръгла маса на тема “Кризата в Украйна: първи изводи и поуки за сигурността на Република България и на Черноморския регион”

На 12.06.2014 г. в конферентната зала на БАН се проведе кръгла маса на тема “Кризата в Украйна: първи изводи и поуки за сигурността на Република България и на Черноморския регион”, организирана от Центъра за изследване по националната сигурност и отбрана към БАН и Софийски форум за сигурност. Събитието беше продължение на кръглата маса за ситуацията в Украйна и нейното отражение върху сигурността на България от 16.04.2014 г. в БАН. В дискусиите участие взеха експерти от държавната администрация, неправителствения сектор, академичните среди и бизнеса.

Първият участник отбеляза, че трябва да се прецизират военните способности на България, като се насочим основно към нови такива, защото традиционните трябва да останат в историята. Според него трябва да има визия поне за 40 години напред. Той отбеляза, че санкциите срещу Кремъл действат. Необходимо е да се следят и анализират и други потенциално опасни за сигурността региони като Ирак и Афганистан.

Един от участниците сподели, че един от важните първи изводи е този, че България трябва да се ориентира към неруско въоръжение и военна техника и по възможност да кооперира усилията си в това отношение със съседни страни, членки на НАТО. По отношение на изводите, свързани с етническите аспекти изводът е, че когато дадена държава е осигурила права на малцинствата си, невъзможно и недопустимо е впоследствие да ги отнемаш – пример с украинския закон за езиците на малцинствата.

Друг участник счита, че ситуацията в Украйна има отражение върху сигурността на страната ни, както и върху регионалната и европейската сигурност. Европа е разделена на две групи държави. Първите поддържат строги мерки срещу Русия – едната група включва Полша, Румъния и Прибалтийските държави, които са за строги мерки срещу Русия, докато страни като Италия, Франция и Германия са за по-умерена политика и действия. Позицията на България, изразявана на международни формати, е за консенсусна политика. Според участника Русия е изненадала НАТО със своите действия по отношения на Украйна. Необходими са дългосрочни

мерки – икономически, политически и правни и др. за справяне с кризата. Спомена, че се подготвя операция на ЕС за изграждане на военен капацитет на Украйна.

Според друг участник ситуацията трябва да се разглежда на две нива – геополитическо и национално. В геополитически аспект светът вече не е двуполюсен, а Студената война е архаизъм. В бъдеще ЕС, САЩ и Русия ще бъдат принудени да си сътрудничат. Също така се спомена, че в глобализирания свят националната държава е в криза. Опитваме се да разрешаваме нови проблеми със стари средства. Трябва да има политически диалог с ясни и постижими цели, за което е необходима воля от всички страни. В международен план диалогът не е прекъснат въпреки санкциите. Русия има стратегически грешен подход, защото залага на контрола върху териториите за сметка на влиянието върху хора. Вътрешноукраинският диалог е от изключително значение, защото без него не може да се реши конфликтът. Новоизбраният президент Порошенко трябва да играе ролята на обединител, а не на победител.

Друг от участниците счита, че трябва да бъде изработена обща външнополитическа стратегия на България, която да е ръководеща за страната за следващите 10-20 години. Кризата в Украйна е трябвало, но не е била предвидена. Нейното отражение върху България се наблюдава основно в енергийната сфера, където има нужда от диверсификация.

Следващият участник отбеляза, че България може да играе роля на регионално ниво и следва да подкрепим Украйна във всяко едно отношение. Счита, че политиката на България е силно зависима от външни фактори.

Беше изказано мнение, че отношенията между България и Украйна не могат да се разглеждат като отношения между стратегически партньори, защото ситуацията в Украйна е нестабилна. Украйна е на правилен път, тъй като вече има демократично избран президент и нова конституция. Украйна е важна за България, но ние имаме нулев капацитет за разбиране на процесите, които протичат там. Нашият основен проблем е интелектуалният дефицит. Беше критикувана липсата на посещения в Украйна на различни нива и съвместни дейности. Участието на ниско ниво на България по време на инаугурацията на президента беше критикувано. С

подписването на споразумението за асоцииране с ЕС, Украйна ще се превърне в икономически съперник за България.

Според анализ на друг участник българските малцинства в Молдова и Украйна гледат към Русия. Трябва да се работи с тях за получаване на информация от първа ръка. Счита, че българското разузнаване в Украйна е парализирано и не действа. Освен това спомена, че има три приоритетни насоки на работа – да се подобри системата на национална сигурност, да се определи мястото на разузнавателните служби и да се реши кадровия въпрос в системите за сигурност и дипломация.

Следващият участник изказа несъгласие, че трябва да се развиват само невоенни способности, както беше отбелязано от преждеговорещ. Русия развива мощен черноморски флот и затова България трябва да реагира адекватно. Русия засилва ролята на военната си мощ в международната политика и НАТО не трябва да остане безучастна към това. Необходимо е България да развива балансирани военни способности, и в частност военновъздушните сили. Има крещяща нужда от модернизация на въоръжените сили. До сега се наблюдава липса на последователност в отбранителната ни политика.

Беше споменато, че България е направила много грешки по отношение на кризата, но посещението на външния министър в Украйна е било правилно. България не трябва да бъде медиатор между Русия и ЕС, защото е част от съюза. Трябва да се използват българите в чужбина за разбиране на процесите и получаване на информация за съответната страна.

Следващият участник отбеляза като положително, че България не се е опитала да бъде медиатор в Украйна, защото няма капацитет и ресурси за това. По отношение на българската общност в Украйна сподели, че тя е била относително пасивна в събитията и като цяло подкрепя страната на Русия. Страната не прави нищо за българските общности в чужбина. България трябва да бъде силен член на ЕС и НАТО и да действа като такъв.

Един от участниците смята, че на България ѝ липсва звено за стратегически анализ, както и че се работи на парче и се действа пост-фактум.

Изказа се мнение, че държавните органи следва да бъдат активни в търсенето на от бизнеса за региони, където той развиват своята дейност. Българският бизнес ще пробие трудно в Украйна, защото тя е голяма държава и не попадаме в нейния хоризонт, и следователно трябва да се съсредоточат усилията към по-малки държави.

Следващият участник призова да се изгради стратегическа визия на България, защото няма такава. Посочи, че негативно отражение върху сигурността има закриването на звеното за стратегически анализи в ДАНС.

Следващият участник отбеляза, че не се е състоял общественият дебат за това каква отбрана да изгражда страната. Освен това каза, че Черноморският регион е бил считан за спокоен, докато сега има вакуум на сигурността, основно защото споразуменията в областта на сигурността вече не действат. Липсата на държавност в цели региони в Украйна, Грузия и Молдова представлява потенциална заплаха за сигурността, в това число и заплаха от тероризъм. Също така изрази мнение, че трябва да се развиват прогностичните и аналитични функции в Съвета за сигурност към Министерски съвет.

Българското общество отново е изправено пред вечния избор между Русия и Европа. Трябва да се изгради твърда позиция по украинската криза, като се използва аналитичния потенциал на научните среди, с който политиците да се съобразят. Военното разузнаване работи, но политическият елит не го използва. Беше отбелязано, че има голям потенциал за развитието на българо-украинските отношения, както и основи за културно сътрудничество, базирано на културната близост между двете страни.

Според друг участник в кръглата маса България е неохотен член на НАТО, а в последния месец и на Европейския съюз. Страната може да има влияние само на Балканите и в Черноморския регион, въпреки това България има компромисна и неактивна политика. Пояснява, че трябва да има ясна политика по отношение на Македония и други региони и държави. Русия и Турция имат интерес да утвърждават Черно море като руско-турско „езеро“. България трябва да гради отношения на сътрудничество в икономическата, политическата и др. области със създадените след разпадането на Съветския съюз национални държави. Заради позициите на две политически партии българската политика в

Черноморският регион е колеблива и неясна. Опитите за дестабилизиране на Украйна от страна на Русия ще продължат. Преки последици ще бъдат престъпността, миграционните вълни и дестабилизирането на източните периферии на ЕС, срещу които трябва да се търсят механизми за противодействие. Българската позиция на ненадеждност в НАТО и ЕС се превръща в проблем за националната сигурност. Счита, че се заражда нов съюз – между Полша, Румъния и Турция, който ще играе водеща роля в широкия Черноморски регион, а България е изключена от този процес.

Друг участник сподели, че за да се изграждат способности, трябва да има преди всичко стратегия. Трябва да се инвестира само в необходими способности, да се подобрят механизмите на междуведомствената координация и да се развива киберотбраната. Ние не сме осъзнали къде сме в рамките на НАТО и ЕС. България трябва да подкрепя санкциите срещу Русия, защото те са реакция на нарушаването на международното право.

Страната ни трябва да бъде адекватен член на НАТО и ЕС. Участникът предлага България да инициира създаване на постоянна група на НАТО в Черно море, както и да работи по изграждане на многонационални експедиционни формирования. Счита, че трябва да се засили сътрудничеството с Румъния, Полша и Прибалтийските страни.

Беше предложено да се започне преглед на стратегията за национална сигурност и преглед на сигурността и отбраната в контекста на новата ситуация за сигурност.

Повечето от участниците се обединиха около мнението, че сигурността и отбраната трябва да се изведат като приоритетни области за страната. България трябва да има стратегия за Черноморския регион.

Целесъобразно е да се изработи национална доктрина в дългосрочен план, която да не е политически повлияна, както и да се формулират национални цели. Има необходимост от съставяне на оценка, доктрина и визия, за което БАН може да играе ролята на координатор.

С оглед на ползотворните дискусии, участниците приеха да се продължи обсъждането на този и на други въпроси, свързани с националната сигурност в подобен формат.